

DET KONGELIGE
FORSVARSDPARTEMENT

Hovedinstruks for Forsvarsbygg

Fastsatt av Forsvarsdepartementet

Ikrafttredelse 1. januar 2025

Ugradert

Frede Hermansen
departementsråd

KORTTITTEL:	
SIKKERHETSGRADERING:	Ugradert
HJEMMEL:	Reglement for økonomistyring i staten og Bestemmelser om økonomistyring i staten
GJELDER FOR:	Forsvarsbygg
UTGIVER:	Forsvarsdepartementet
SAKSBEHANDLENDE AVDELING:	Avdeling for økonomi og styring
IKRAFTTREDELSE:	1. januar 2025
FORRIGE VERSJON:	1. januar 2021

Innhold

1	Innledning og formål	3
2	Forsvarsdepartementets myndighet og ansvar	3
3	Ansvarsfordelingen i forsvarssektoren	4
4	Forsvarsbyggs formål, myndighet og ansvar	5
4.1	Formål.....	5
4.2	Organisasjonsform.....	5
4.3	Forsvarsbyggs ansvar	5
5	Krav til virksomhetens interne styring.....	6
5.1	Etatsleders myndighet og ansvar	6
5.2	Risikostyring og internkontroll	6
5.3	Internrevisjon	6
5.4	Regnskapsprinsipp og revisjon	7
5.5	Tilskuddsforvaltning	7
6	Styringsdialog	7
6.1	Etatsstyringsmøter	7
6.2	Rapportering.....	8
6.2.1	Årsrapport	8
6.2.2	Halvårsrapport.....	8
6.2.3	Virksomhetsregnskap	8
6.2.4	Kontantregnskap	8
6.3	Brev fra Forsvarsbygg til Riksrevisjonen	9
7	Ikrafttredelse	9

1 Innledning og formål

Hovedinstruks for Forsvarsbygg er fastsatt av Forsvarsdepartementet i henhold til Reglement for økonomistyring i staten og Bestemmelser om økonomistyring i staten, heretter kalt Økonomiregelverket. Instruksen erstatter Forsvarsdepartementets instruks for Forsvarsbygg av 1. januar 2021.

Formålet med instruksen er å beskrive fordelingen av ansvar og myndighet mellom Forsvarsdepartementet og Forsvarsbygg, og beskrive Forsvarsbyggs formål og faste oppgaver. Instruksen fastsetter også krav til virksomhetens interne styring og samordning med øvrige etater i sektoren.

Forsvarsbygg skal følge Økonomireglementet med de tilføyelser og presiseringer som fremgår av denne instruks, bevilgningsreglementet og Finansdepartementets faste og årlige rundskriv.

Forsvarsbygg skal også følge føringene i de årlige tildelingsbrevene og øvrige retningslinjer og regelverk for sektoren. Forsvaret har ansvaret for å holde oversikt over alle regelverk som er relevante for sektoren og samle og tilgjengeliggjøre disse for sektoren. Relevante retningslinjer og regelverk inkluderer (ikke uttømmende liste):

- Gjennomføringsdirektiv for forsvarssjefens militære strategi Arctic Guard
- Instruks for personellforvaltningen i Forsvarsdepartementet og underliggende etater
- Anskaffelsesregelverk for forsvarssektoren
- Forsvarsdepartementets retningslinjer for materiellforvaltning i forsvarssektoren
- Forsvarsdepartementets retningslinjer for logistikkvirksomheten i forsvarssektoren
- Forsvarsdepartementets retningslinjer for tjenestefeltet eiendommer, bygg og anlegg
- Forsvarsdepartementets retningslinjer for miljøstyring
- Instruks om sikkerhetstjenesten i forsvarssektoren
- Forsvarsdepartementets retningslinjer for tjenestefeltet NATOs investeringsprogram for sikkerhet
- Forsvarsdepartementets strategi for Norges deltakelse i NATOs ressurs-, materiell- og kapabilitetssamarbeid
- Gjennomføringsordning for infrastruktur under SDCA (Implementing arrangement regarding infrastructure in implementation of the SDCA)
- Forsvarsdepartementets retningslinjer for varsling i forsvarssektoren
- Ethiske grunnregler for forsvarssektoren
- Ethiske retningslinjer for næringslivskontakt i forsvarssektoren.
- Forsvarssektorens verdigrunnlag

2 Forsvarsdepartementets myndighet og ansvar

Forsvarsdepartementet har det overordnede administrative, budsjettmessige og faglige ansvaret for Forsvarsbygg. Forsvarsdepartementet fastsetter mål og resultatkrav for Forsvarsbygg og tildeler midler, i tråd med føringer fra Stortinget. Departementet styrer Forsvarsbygg gjennom den formelle styringsdialogen og har ansvar for å påse at etaten når sine mål, rapporterer relevant og pålitelig, bruker sine ressurser effektivt og har forsvarlig internkontroll. Forsvarsdepartementet har også ansvar for å gjennomføre evaluering av Forsvarsbygg. Forsvarsdepartementet styrer Forsvarsbygg basert på vurdering av egenart, risiko og vesentlighet. Forsvarsministeren er politisk og konstitusjonelt ansvarlig for Forsvarsbyggs virksomhet, og etaten er underlagt forsvarsministerens instruksjonsmyndighet.

Forsvarsdepartementet har ansvar for å ansette leder for Forsvarsbygg. Stillingen er en åremålsstilling med varighet på seks år, med mulighet for én forlengelse.

3 Ansvarsfordelingen i forsvarssektoren

Teksten her er likelydende i instruksene til Forsvaret, Forsvarsmateriell og Forsvarsbygg.

Det er seks etater underlagt Forsvarsdepartementet: Forsvaret, Forsvarsmateriell, Forsvarsbygg, Forsvarsvarets forskningsinstitutt, Forsvarshistorisk museum og Statens graderte plattformtjenester. Forsvaret, Forsvarsmateriell, Forsvarsbygg og Forsvarsvarets forskningsinstitutt skal alle bidra til samme samfunns mål. Forsvarsmateriell, Forsvarsbygg og Forsvarsvarets forskningsinstitutt leverer avgjørende innsatsfaktorer til Forsvaret. Godt samarbeid mellom etatene er en kritisk suksessfaktor.

Forsvarsdepartementet delegerer i fredstid, gjennom denne instruksjonen og øvrige retningslinjer på feltet, ansvaret for gjennomføring av oppgaver i sektoren til etatene. Ansvarsdelingen i krise og krig kan endre seg, i henhold til Beredskapssystemet for Forsvaret og Sivilt beredskapssystem.

Hver etat har ansvar for egen virksomhetsutvikling i tråd med etatens roller, ansvar og oppgaver på kort og lang sikt innenfor tildelte rammer og de skriftlige føringer som er gitt, herunder for å identifisere behovet for personell, IKT, materiell og eiendom, bygg og anlegg.

Forsvaret er ansvarlig for å utvikle, oppdatere og vedlikeholde planer for utvikling av Forsvaret og for å koordinere de øvrige etatenes leveranser til dette. Forsvaret skal ha tilstrekkelig helhetsoversikt over forutsetninger, rammer, føringer status og utfordringer i strukturutviklingen i Forsvaret. Forsvaret er ansvarlig for å sikre at Forsvarets behov for leveranser fra øvrige etater er klarlagt og tydelig kommunisert. Forsvarsmateriell, Forsvarsbygg og Forsvarsvarets forskningsinstitutt er ansvarlig for egne leveranser til Forsvaret og for å sikre at Forsvaret holdes informert om fremdrift og ev. avvik.

Investeringer

Forsvarsdepartementet har ansvaret for de budsjettmessige rammene for investeringer, etter vedtak i Stortinget.

Forsvaret har ansvaret for styring av investeringsporteføljen som omhandler Forsvarets struktur- og virksomhetsutvikling og for å balansere investeringsporteføljen, innenfor gjeldende budsjettammer, overordnede føringer og rammebetingelsene for de enkelte prosjektene. Forsvarsbygg og Forsvarsmateriell planlegger og gjennomfører investeringene, i tråd med oppdrag fra Forsvaret eller Forsvarsdepartementet og gjeldende planverk. Årlige fullmakter gis i tildelingsbrev.

Fag- og metodeansvar for investeringer i forsvarssektoren (Prinsix) ligger til Forsvaret.

Materiell

Staten ved Forsvarsdepartementet er formell eier av materiellet i forsvarssektoren. Forsvarsmateriell har ansvar for å fremskaffe materiell, i tråd med oppdrag og innenfor gjeldende årlige budsjettammer. Hver etat har ansvar for forvaltning, drift og vedlikehold av eget materiell i materiellets driftsfase. Forsvarsmateriell kan, etter avtale med Forsvaret, støtte Forsvaret i driftsfasen. Forsvaret har ansvar for å utrangere materiell. Forsvarsmateriell har ansvar for å drifte og avhende utrangert materiell.

Eiendom, bygg og anlegg

Staten ved Forsvarsdepartementet er formell eier av eiendom, bygg og anlegg i forsvarssektoren.

Forsvarsbygg forvalter eiendomsmassen og skal ivareta eiers interesser. Forsvarsbygg har ansvar for å fremskaffe eiendom, bygg og anlegg, i tråd med oppdrag og innenfor gjeldende budsjettrammer. Forsvarsbygg har også ansvar for forvaltning, drift, vedlikehold og lovpålagt utvikling av eiendom, bygg og anlegg. Bruker har ansvar for å utrangere eiendom, bygg og anlegg. Forsvarsbygg har ansvar for å avhende eiendom, bygg og anlegg, i tråd med oppdrag. Det er fastsatt nærmere retningslinjer på feltet.

IKT

Hver etat har ansvar for egen understøttende IKT. Forvaret har ansvar for helhetlig strategisk styring av IKT for understøttelse av Forsvarets virksomhet. Forsvarsmateriell har ansvar for å levere merkantile og juridiske oppgaver i forbindelse med anskaffelser av IKT, inkludert kategoristyring, på oppdrag fra Forsvaret.

Personell og kompetanse

Hver etat har ansvar for å beskrive behov for, og selv iverksette tiltak for å rekruttere og allokere personell med riktig kompetanse tilpasset etatens behov på kort og lang sikt, i tråd med planverket i sektoren. Det er fastsatt nærmere retningslinjer på feltet.

Forskning, utvikling og innovasjon

Hver etat har ansvar for å initiere forskning og utvikling innenfor sitt ansvarsområde.

4 Forsvarsbyggs formål, myndighet og ansvar

4.1 Formål

Formålet med etaten Forsvarsbygg er å gi råd om og fremskaffe, forvalte og avhende eiendom, bygg og anlegg i forsvarssektoren på en bærekraftig og effektiv måte.

4.2 Organisasjonsform

Forsvarsbygg er et ordinært, bruttobudsjettert statlig forvaltningsorgan underlagt Forsvarsdepartementet. Som forvaltningsorgan er Forsvarsbygg en del av statens juridiske enhet.

4.3 Forsvarsbyggs ansvar

Forsvarsbyggs ansvar i fred, krise og krig er:

1. Med utgangspunkt i forsvarssektorens behov, gi råd og utrede spørsmål knyttet til eiendom, bygg og anlegg, herunder i forbindelse med sektorens langtidsplanlegging og gjennomføringsplanlegging, valg av løsninger og spørsmål om avhending, utrangering og miljøopprydding.
2. Ha oversikt over forsvarssektorens eiendomsportefølje
3. Forvalte, drifte, vedlikeholde og utvikle eiendom, bygg og anlegg og optimalisere verdiene i eiendomsporteføljen i tråd med forsvarssektorens behov og på en mest mulig effektiv måte, herunder utøve eierrollen og forvalte sektorens leieavtaler, både som leietaker og utleier.
4. Gjennomføre planlagte og besluttede fremskaffelser av eiendom, bygg og anlegg i tråd med rammer gitt fra oppdragsgiver, herunder NATO-investeringer. Dette innebærer blant annet å utarbeide gode planer og gjennomføre fremskaffelser til riktig tid, kost, kvalitet og med bærekraftige løsninger.
5. Understøtte planlagte og besluttede amerikanske investeringer i infrastruktur under SDCA, herunder på omforente områder.
6. Avhende eiendom, bygg og anlegg som forsvarssektoren ikke har behov for.
7. Tilrettelegge for trening og øving gjennomført av allierte styrker i Norge.
8. Være en beredskapsorganisasjon og del av totalforsvaret i Norge.

9. Til enhver tid ha operativt og oppdatert planverk for å drifte og ivareta eiendom, bygg og anlegg som er nødvendig for å understøtte nasjonale og allierte operasjoner i Norge, i tråd med Forsvarets strategi Arctic Guard.
10. Utføre myndighetsoppgaver for bygg og anlegg som skal hemmeligholdes i medhold av lov.
11. Ivareta naturmiljø og klimahensyn (klimareduserende tiltak og klimatilpasning).
12. Forvalte sektorens kulturhistoriske eiendommer, herunder de nasjonale festningsverkene, på en bærekraftig måte og som en egen portefølje.
13. ivaretar rollen som nasjonalt kompetansesenter for sikring av bygg, herunder fortifikatorisk kompetanse.

Opgavene er nærmere utdypet i retningslinjer innen fagfeltet.

5 Krav til virksomhetens interne styring

5.1 Etatsleders myndighet og ansvar

Forsvarsbygg ledes av en etatsleder. Etatslederen har ansvar for:

- god strategisk og operasjonell styring av Forsvarsbygg i et flerårig perspektiv, koordinert med øvrige etater
- at Forsvarsbygg har god måloppnåelse og ivaretar sine faglige oppgaver,
- at Forsvarsbygg bruker sine ressurser effektivt
- at virksomheten drives i tråd med lover og regler, herunder styringsdokumenter for Forsvarsbygg og Stortingets vedtak og forutsetninger
- at den interne styringen er effektiv og at det er god internkontroll
- å ivareta budsjett, regnskap og økonomi

5.2 Risikostyring og internkontroll

Internkontrollen skal være tilpasset etatens egenart og være basert på risiko og vesentlighet. Forsvarsbyggs interne styring og kontroll skal utformes og gjennomføres slik at den gir rimelig grad av sikkerhet for at virksomheten når de mål som er fastsatt, har en effektiv drift, pålitelig rapportering og at lover og regler følges. Forsvarsbygg skal evne å forebygge, avdekke og korrigere vesentlige avvik, og systemer, prosesser og rutiner for internkontroll skal kunne dokumenteres.

Risikovurderinger og oppfølging av risiko skal være en integrert del av etatens system for styring og kontroll og skal brukes i etatens mål- og resultatstyring. Forsvarsbygg skal vurdere risiko for hele etatens ansvarsområde, analysere og vurdere hvordan påvist risiko skal håndteres for å nå de mål og krav som er satt på en best mulig måte.

5.3 Internrevisjon

Forsvarsbygg skal ha internrevisjon. Internrevisjonen skal reguleres av en instruks hvor det fremgår at internrevisjonen skal følge etiske regler og standarder utgitt av IIA Norge¹ for profesjonell utøvelse av internrevisjon. Internrevisjonen rapporterer direkte til etatsleder. Forsvarsbygg skal sende kopi av internrevisjonsinstruksen til Forsvarsdepartementet til orientering.

Internrevisjonen skal utarbeide en årlig risikobasert revisjonsplan og en årlig rapport om internrevisjonens virksomhet. Den årlige rapporten skal inneholde en uttalelse om modenheten på styring og kontroll i virksomheten, basert på sektorens modenhetsmodell for styring og kontroll. Begge dokumentene skal sendes til Forsvarsdepartementet med kopi til Riksrevisjonen.

¹ The Institute of Internal Auditors Norge, Norges interne revisorers forening.

Rapportene som utarbeides av internrevisor etter hver revisjon skal sendes direkte til etatsleder. Forsvarsbygg skal oversende bekreftelsesrapporter med oppfølgingsplan til Riksrevisjonen.

5.4 Regnskapsprinsipp og revisjon

Forsvarsbygg skal avlegge periodisert virksomhetsregnskap iht. statlige regnskapsstandarder (SRS) og regnskap etter kontantprinsippet iht. Økonomiregelverket.

Riksrevisjonen reviderer Forsvarsbyggs virksomhet, herunder årsregnskap, og rapporterer resultatene av sin revisjon og kontroll til Stortinget.

5.5 Tilskuddsforvaltning

Alle tilskudd og tilskuddsordninger skal forvaltes i henhold til Bestemmelser om økonomistyring i staten, kapittel 6 og annet tilstøtende regelverk. Tilskudd skal kun tildeles på bakgrunn av delegert tilskuddsforvaltning fra Forsvarsdepartementet. Alle overføringer til andre utenfor staten, som ikke faller inn under anskaffelsesregelverket, skal vurderes om faller inn under kapittel 6 i Bestemmelser om økonomistyring i staten. Eventuelle forslag til tilskudd skal spilles inn i forbindelse med etatens budsjettinnspill.

6 Styringsdialog

Den formelle styringsdialogen mellom departementet og Forsvarsbygg består av følgende hoveddokumenter:

- Instruks for Forsvarsbygg
- Forsvarsdepartementets tildelingsbrev til Forsvarsbygg, inkl. supplerende tildelingsbrev
- Forsvarsbyggs årsrapport og øvrige faste rapportering og Forsvarsdepartementets tilbakemelding på denne og
- Etatsstyringsmøter med tilhørende referater

Styringsdialogen skal være basert på vurderinger av risiko og vesentlighet. Forsvarsdepartementets styring skjer skriftlig.

Som en del av styringsdialogen plikter Forsvarsbygg å informere Forsvarsdepartementet umiddelbart ved vesentlige avvik, inkl. manglende måloppnåelse, om frister eller forventet kvalitet ikke kan overholdes, om vesentlige endringer i risikobildet og om saker med mulig mediemessig eller politisk interesse. Ved behov skal etat fremme forslag om nødvendige tiltak.

I tillegg til styringsdialogen vil det kunne være behov for å avholde møter mellom Forsvarsdepartementet og Forsvarsbygg av faglig art. Hvis det som følge av fagmøter blir behov for å sende styringssignaler, skal dette gjøres skriftlig.

6.1 Etatsstyringsmøter

Antall og tidspunkt for etatsstyringsmøter fastsettes i tildelingsbrevet. Etatens måloppnåelse og risikovurderinger skal være tema i disse møtene. Det kan også avholdes ekstraordinære etatsstyringsmøter ved behov. Forsvarsdepartementet skal sende referat fra etatsstyringsmøter til etaten, med kopi til Riksrevisjonen.

6.2 Rapportering

6.2.1 Årsrapport

Kravene til årsrapporten er fastlagt i Økonomireglementet. Årsrapporten skal gi en helhetlig, balansert og overordnet beskrivelse av etatens virksomhet, ressursbruk og resultater det foregående år, og i et planperiodeperspektiv. Årsrapporten skal følge DFØs mal. Etatens bærekraftsrapport skal utgis sammen med årsrapporten.

I årsrapportens del IV skal Forsvarsbygg gi en vurdering av om etatens styring og kontroll er tilpasset egenart, risiko og vesentlighet, med vekt på måloppnåelse, effektiv drift, etterlevelse av lover og regler og pålitelig rapportering. Det skal redegjøres for hva som er grunnlaget for vurderingen, herunder med konkret referanse til gjennomførte egevalueringer kombinert med internrevisjonens vurderinger. Både egevalueringer og internrevisjonens vurdering skal gjennomføres etter sektorens modenhetsmodell for styring og kontroll. Forsvarsbygg skal også redegjøre for status for arbeid med å følge opp evn. merknader fra Riksrevisjonen, herunder når Riksrevisjonens merknader antas å være utkvittert. Forsvarsbygg skal kort omtale aktiviteten i varslingskanalen.

Øvrige rapporteringskrav for det enkelte budsjettår formidles i tildelingsbrevet.

6.2.2 Halvårsrapport

Forsvarsbygg skal i halvårsrapporten redegjøre for om de når sine mål og for status på prioriterte områder og risiko for manglende måloppnåelse i et årlig og flerårig perspektiv og ev. andre vesentlige risikoer. Rapporteringen skal være basert på analyser og data. Risikoreduserende tiltak skal synliggjøres og iverksettes.

6.2.3 Virksomhetsregnskap

Virksomhetsregnskapet skal rapporteres i halvårsrapport og i årsrapporten i henhold til standard rapporteringspakke utarbeidet av Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ). Det skal også sendes foreløpig regnskap.

I tillegg bes det om:

- Note nr. 2 Lønn i del VI av årsrapporten og halvårsrapport splittes opp i lønn, overtid, variable tillegg inkl. fleksitid, annen lønn og avgangsstimulerende tiltak.
- Antall årsverk skal være i henhold til Statens personalhåndbok (PM 2019-13) som gjelder for alle statlige foretak fra 2020.
- Egen note på oppstilling og splitt konsulenttjenester i henhold til kontoplan fra DFØ
- Økonomiske nøkkeltall etaten/virksomheten selv bruker i sin styring.
- Analyse av virksomhetsregnskapet, både resultat og balanse, inklusive vesentlige endringer i resultat- og balanseposter sammenliknet med tidligere perioder.
- Kommentarer til virksomhetsregnskapet skal begrenses til forhold som er av vesentlig betydning for å kunne vurdere etatens regnskapsavleggelse og økonomiske stilling. Dersom det forekommer andre forhold som er vesentlige for virksomhetsregnskapet, skal også disse kommenteres.

6.2.4 Kontantregnskap

Kontantregnskapet skal rapporteres halvårlig og årlig med økonomistatus, inkludert prognose (kun halvårsrapport), samt endringsforklaringer for årsresultat, rapportert pr. kapittel og post, herunder risiko samt eventuelle risikoreduserende tiltak.

6.3 Brev fra Forsvarsbygg til Riksrevisjonen

Alle brev fra Forsvarsbygg til Riksrevisjonen skal sendes med kopi til Forsvarsdepartementet.

7 Ikrafttredelse

Instruks for Forsvarsbygg trer i kraft med virkning fra 1. januar 2025.